

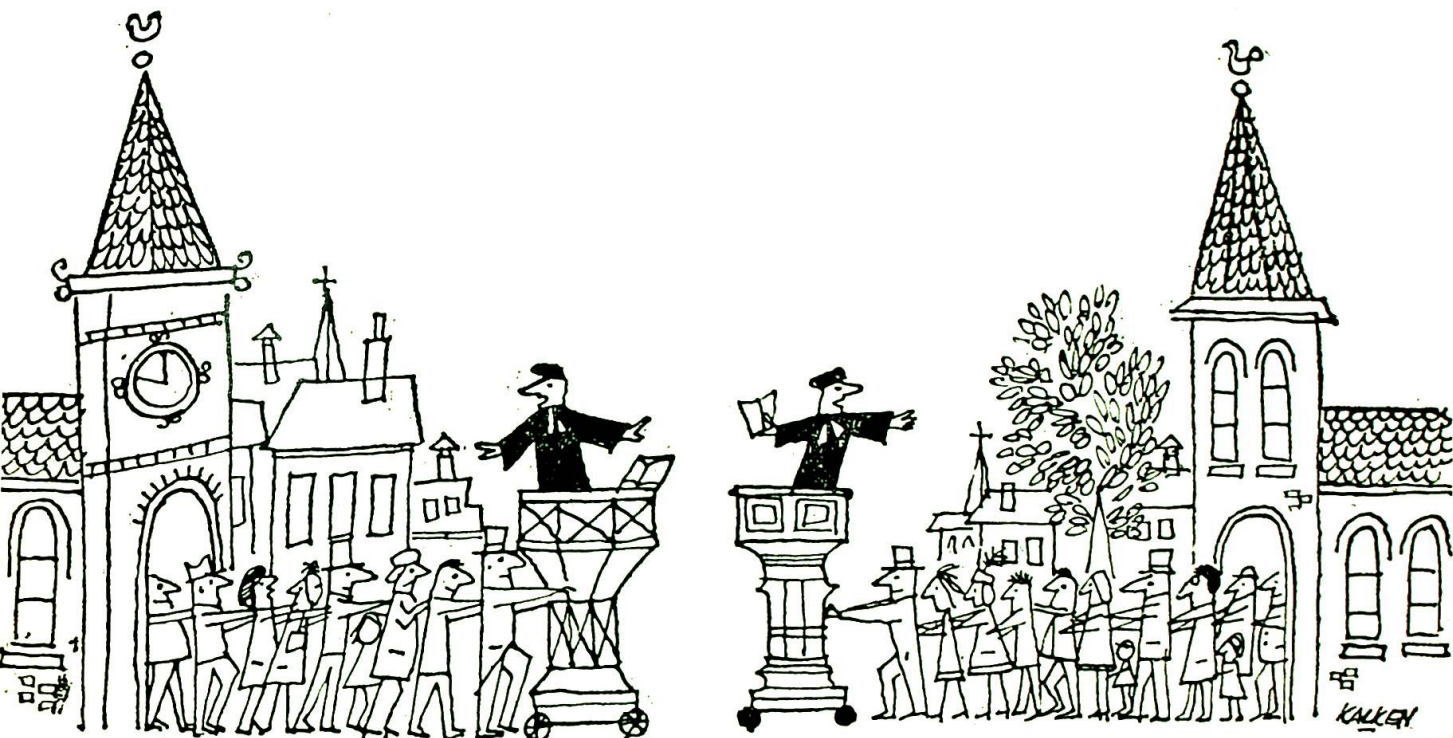
ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

N R. 15

80. ÅRGANG
10. AUGUST

1968

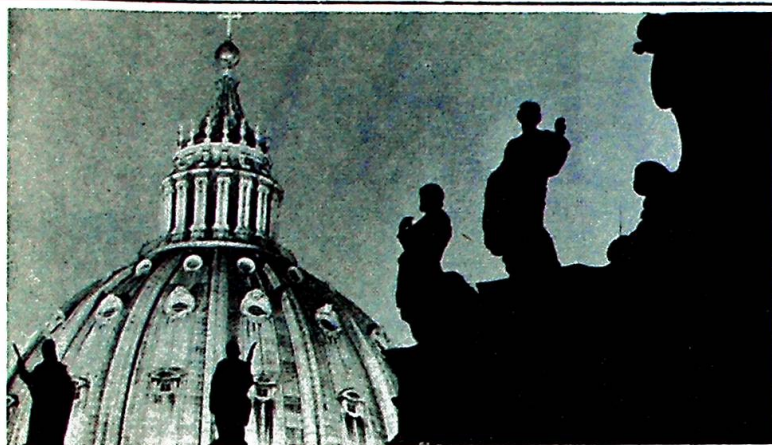

**UPPSALA - ET SKRITT MOT
ENHETEN**

SIDE 234

PAVESTOLEN I STORM

SIDE 231

„HUMANAE VITAE“

av 25. juli 1968, pave Paul VI's nye encyclica, er som hans «Om Folkenes Utvikling» (av 26. mars 1967) rettet ikke bare til overhyrdene, presteskaper og de øvrige troende i den katolske kirke, men også til «alle mennesker av god vilje». Offentliggjørelsen faller så vidt nær opp til leveringsfristen for stoff til vårt første nummer etter ferien, at «St. Olav» først i kommende nummer kan gjøre grundig rede for innholdet, med oversettelser av de viktigste avsnitt. De store trekk og standpunkter i rundskrivelsen turde være kjent fra de resymeer som dagspressen har bragt. «Humanæ vitæ» ble, også i norsk presse og offentlighet, møtt med betydelig interesse og oppmerksomhet. En rekke av våre aviser brakte både nyhetsstoff og redaksjonelle ledere om begivenheten, noen også «telefon-intervjuer» med katolske og andre kristne om deres reaksjoner. I «Aftenposten» 2. august gav lege Helge Erik Solberg en kritisk vurdering av rundskrivelsen på kronikkplass. Norsk Rikskringkasting arrangerte samme dag en radiodebatt om emnet, der helsedirektør Karl Evang, den nye Lutherske Oslo-biskopen Fridtjov Birkeli og pater Hallvard Rieber-Mohn deltok.

Rundskrivelsen innledes med en almen betraktning om ekteskap og forplantning, og nevner dernest nye trekk i menneskenes situasjon som reiser spørsmål Kirken ikke kan gå utenom. Befolkningseksplosjonen, elendigheten i mange av u-landenes familier, arbeids- og boligforholdene, økonomi og utdanningskrav, kvinnens stilling i samfunnet av i dag er alt faktorer som stiller nye problemer. Men også de vitenskapelige fremskritt og den større effektivitet i å underlegge seg naturen, like inntil inngrep i livets prosesser, reiser spørsmål for den kristne refleksjon over kjærligheten og samlivet.

I sitt svar på disse spørsmål støtter pave Paul seg blant annet til den læremessige tradisjon fra Trient-konsilets katekisme, og legger særlig vekt på å bevare sammenhengen med morallæren hos hans forgjengere, pavene Pius XI, Pius XII. Den nåværende pave, som blant annet gjennom studier av den pavelige kommisjons rapporter må forutsettes å kjenne det betydelige arbeid som de senere tiårs teologer har nedlagt i drøftelsen av ekteskapsmoralen og samlivets etikk, fører knapt noen positive elementer fra denne teologi inn i sin rundskrivelse.

GUDSTJENESTER PÅ SØN- OG HELLIGDAGER	Stillemesse	Høymesse
OSLO: St. Olavs kirke, Akersveien 5. Biskopen og prestegården 20 72 26. Sogneprestkontoret 20 72 44	7.00 9.00 9.45 og 19.00	11.00
St. Hallvard kirke, Fransiskanerne, Enerhaugtd. 4, tlf. 67 23 83	8.35 18.00	11.00 —
St. Dominikus kirke, Dominikanerne, Neuberggaten 15, tlf. 55 07 71	8.15 9.00 11.30	10.00 —
Vår Frue Villas kapell, Montebello, Ullernchausséen 52, tlf. 55 81 21	8.30	—
Grefsen kapell, Glads vei 23, tlf. 212355	11.00	9.30
Lunden kloster, Øvre Lunden, tlf. 21 25 87		10.00
ARENDAL: St. Franciskus kirke, Tyholmen, tlm. 22 209	8.00	11.00
BERGEN: St. Paul kirke, Christiesgt. 16, tlf. 15 410	9.00 19.00	11.00 —
Vår Frue kirke, Helleveien, tlf. 57 353 — 57 707	9.30 19.00	— —
DRAMMEN: St. Laurentius kirke, Cappelenstgt. 1, tlf. 83 20 19	8.30	10.30
FREDRIKSTAD: St. Birgitta kirke, Kongens gt. 9, tlf. 11 438	9.00	11.00
HALDEN: St. Peters kirke, Kristian V's pl. 1, tlf. 81 168	8.00	10.45
HAMAR: St. Torfinns kirke, Torvg. 113, tlf. 23 751	8.30	11.00
HAUGESUND: St. Josefs kirke, Haralds gt. 21, tlf. 23 195	8.30	11.00
HØNEFOSS: St. Theresia kirke, Vesterngt. 5, tlf. 21 266	8.00	10.30
KRISTIANSAND S.: St. Ansgar kirke, Kirkegt. 3, tlf. 24 225	8.00	10.30
LILLEHAMER: Mariakapellet, Weidemannstgt. 3, tlf. 52 550	—	10.00
LILLESTRØM: St. Magnus kirke, Romerikstgt. 1, tlf. 71 28 85	8.30	11.15
MOSS: St. Mikael's kapell, Ryggeveien 24, tlf. 51 038	—	11.00
PORSGRUNN: Vår Frue kirke, Sverres gt. 26, tlf. 50 793	7.45	10.45
SARPSBORG: St. Olavs kapell (1. og 3. søndag) O. Haraldssonstgt. 49, tlf. 53765	17.30	—
STABEKK: Maria kirke, Nyveien 17, tlf. 53 77 35	8.30 19.00	10.45
STAVANGER: St. Svithun kirke, Dronningens gt. 8, tlf. 25 534	8.00	10.30
TØNSBERG: St. Olavs kirke, Sandefjordstgt. 1, tlf. 11 949	8.00	10.45
TRONDHEIM: St. Olavs kirke, Prinsensgt. 2a2 Biskopen og prestegården tlf. 21 214	8.45 19.00	11.00 —
St. Elisabeth hospital, Ila tlf. 21 670	6.15	—
KRISTIANSUND N.: St. Eysteim kirke, Flinteg. 5, tlf. 72 779	8.00	11.00
LEVANGER: St. Torfinns kirke og St. Eysteins sykehjem, Jernbanegt. 29	8.30	11.00
MOLDE: St. Sunniva kirke, Parkveien 23, tlf. 51 467	8.30	11.00
ÅLESUND: Vår Frue kirke, Nørvesund, tlf. 37 558	8.30	11.00
TROMSØ: Vor Frue kirke, Storgt. 94 Biskopen og prestegården, tlf. 3604	8.15 6.20	10.30 —
St. Elisabeth hospital, Mellomveien 50, tlf. 81 050	6.20	—
BODØ: St. Eysteims kirke, Hernesveien 22, tlf. 21 783	8.15	10.30
HAMMERFEST: St. Mikael kirke, Salsgt. 52, tlf. 1447 (1. VII—31. VIII (St. Elisabeth Institutt, tlf. 1392)	19.00 8.00	10.30 10.30
HARSTAD: St. Sunniva kirke, Skolegt. 4, tlf. 61 501	8.00	10.30

PAVESTOLEN I STORM

VED UTSENDELSEN AV PAUL VI'S ENCYCLICA «HUMANAE VITAE»

Pave Paulus lenge bebudede encyclica om fødselsreguleringen, *Humanae Vitae*, er ikke bare kommet. Den har slått ned som en bombe, såvel i den katolske opinion som i offentligheten verden over. Dens innhold og avgjørelser forandrer med ett slag såvel pavens personlige prestisje, som pavestolens status som kirkelig læreinstans i samtiden. Dette er ingen påstand — det er noe enhver kan lese seg til: Det fremgår med knusende klarhet av en verdenspresse, hvis langt overveiende flertall tar frem de skarpe kommentarer, og mer eller mindre tydelig avskriver den pavelige uttalelse som tragisk og virkelighetsfjern.

Pave Paul har lenge og grundig rådspurt den medisinske, sosiologiske og moralteologiske sakkunnskap, sine bispekolleger, legfolket. Ingen skal kunne bebreide ham sviktende informasjon eller mangel på samvittighetsfull overlegning. Heller ikke kan undertegneren av en rundskrivelse som «Om Folkenes Utvikling» beskyldes for ufølsomhet overfor de opprivende konflikter av sosial og menneskelig art som er forbundet med det spørsmål han behandler i «*Humanae Vitae*». Om en encyclica ikke kommer inn under betingelsene for hans embetes ufeilbarlighet (rundskrivelser er ikke *ex cathedra*), er en pavelig læreskrivelse adskillig mer enn et bidrag til den åpne debatt i kirken. I rundskrivelsen uttaler han seg som teolog og overhyrde, til hele kirken — dvs. gjør krav på lydhørhet og lojalitet. En encyclica er med andre ord et skjebnetungt dokument, både for kirkens troende og for omverdenen, og må møtes med den grundighet og det lyttende alvor som dens opprinnelse og rekkevidde tilsier. Det suspenderer ikke kritikken — heller ikke hos den troende, som også her må «prøve åndene» på sin forstands lys og sin samvittighets overbevisning, og handle derefter. Men det innbyr til samvittighetsfullt studium — ikke bare gjennom avisene! — av hva pave Paul uttrykker, og hvordan han begrunner det. «St. Olav» vil i sitt neste nummer nærmere redegjøre for rundskrivelsens innhold og konsekvenser. Men foreløpig er der kanskje ett og annet å si om dens *virkning* og *tilblivelse*.

Kristendommen må, som sin grunnvoll Kristus, avfinne seg med å være et «motsigelsens tegn». Vel å merke: Når det er på de rette, evangeliske premisser. I vår levetid har det, ikke minst gjennom pavenes lærevirksomhet, skjedd en betydelig tilnærming mellom kirken og verden. Johannes XXIII's korte, men betydningsfulle pavegjerning og det konsil han sammenkalte, gjorde dette til et program for det 20. århundres kirke: Katolisismen syntes, i oppbrudd og entusiasme, å gjenoppdage sin dype solidaritet med menneskehetens streben, i en tid med veldige omveltninger og utfordringer. Kirken ble mer og mer en *medarbeider* i kampen for en bedre fremtid. Og pavene ble, hva de sannelig ikke alltid har vært gjennom historien, «populære» og omgitt av respekt og takknemlighet, også fra mennesker som ikke delte deres tro. Det er alt annet enn en selvfølgelighet for en pave. Og det synes, over dagens verdenspresse, dessverre å ha tatt en brå slutt i millioner av menneskers sinn.

Pave Paul har, ifølge sitt eget utsagn, klart forutsett

dette med sorg og bekymring. Hans avgjørelse i det foreliggende spørsmål tolkes da også i meget vide kretser som et skjebnesvangert brudd med en utvikling, som både innen- og utenfor kirken fylte talløse mennesker med håp og tillit. Et meget stort antall katolikker føler seg hensatt i en vanskelig samvittighetskonflikt som ikke *kan* løses rent disiplinært. Åndsmakt er mer ånd enn makt — *overbevisningen* er en vital nødvendighet, og ingen kan frita seg selv eller andre fra den egne vurdering av fakta som idag splitter menneskene helt inn i kirkens kjerne.

Tidligere var en pavelig encyclica «det siste ord», som avsluttet en diskusjon, i hvert fall innen kirken. Enten en beklager det eller hilser det velkommen, er det et faktum, at slik er det ikke idag. Den katolske opinion er, både innen legfolket, presteskapet og episkopatet definitivt åpnet på den fri drøftelse av alle spørsmål som ikke hører til troens uimotsigelige kjerne av definerte trossannheter. Den pastorale veiledning i en pavelig rundskrivelse hører historisk påviselig *ikke* til denne kjerne — rundskrivelsene er tidsbestemte dokumenter.

Omstendighetene omkring denne læreavgjørelse er velkjente, og letter ikke nettopp tilegnelsen. Alle konsultasjoner til tross, er det en avgjørelse fattet *utenfor* den biskopelige kollegialitet (dvs. biskopenes felles hyrdeansvar for avgjørelsene i kirkens liv), og åpenbart i strid med en stor del av kardinalenes og biskopenes skjønn. Den går dessuten klart imot flertallets innstilling i den riktignok bare rådgivende pavelige ekspert-kommisjon. Det er med andre ord et meget tungt ansvar pave Paul har ment å måtte påta seg, og bære alene. Det kaller på medfølelse for hans personlige skjebne som kirkens leder i en meget vanskelig tid. Det tvinger oss dessverre også til å se i øynene en fortsatt dyp, varig og smertefull splittelse i den katolske opinion i tiden fremover.

HRM

DE UNGES OPPRØR —

HVORFOR KAN DE IKKE

I gamle dager regnet de en «menne-skealder» til ca. 30 år. Folk levde jo vanligvis lenger, men dét var slekt-leddet, generasjonen, selve skillet mel-lem de tre aldre: barn- og ungdom, modne mennesker, og de eldre. Idag, skriver en engelsk psykolog, må vi i de fleste vestlige samfunn regne med et helt annet mønster: Befolkningen utgjør *mentalt* minst fem generasjo-ner, med markerte skiller mellom dem. Og i mer begrensede sammenhenger, innenfor fagene og på arbeidsplassen for eksempel, er tallet enda større, for- di utvikling og utdanning skifter så hurtig, at fem til ti års aldersforskjell mellom de ansatte kan bety stor av-stand i forutsetninger og vurdering. Samfunnet svarer på denne utfordring med etterutdanning — faktisk er vi i ferd med helt å avvikle den gamle fo-restilling om at et livsverk kunne bygge på noen års grunn-utdanning + oppsamlet erfaring. Utdannelsen blir tvert om permanent og livsvarig, på det ene området etter det andre, fordi virkeligheten forandrer seg med lynfart.

DEN MENNESKELIGE FAKTOR

Som *faglig* problem lar dette seg mestre. Mer og mer vil vi alle nokså regelmessig måtte vende tilbake til skolebenken for en tid, for å komme à jour i vår gjerning. Men når det gjel-der det *menneskelige samliv*, ikke minst innen familien, går det ofte skjevere. Den gamle «tre-generasjons-familien» er i de fleste byfamilier alle-rede amputert: De eldre er skilt ut og lever for seg. Samtidig utvikler spen-ningen mellom de to gjenværende slektledd: Ungdommen og oppdrager-ne, seg i retning av et brudd som mange idag opplever smertelig.

V i kan ikke dy oss for å bringe denne ironiske danske kom-mentar til diskusjonen om hvor skadelig påvirkningen fra masse-mediene egentlig er for familie-livet. Tegningens tekst lar denne energiske og barnerike familiefar rope: *Sex og vold! Sex og vold!* Det er alt de bringer!

Da det autoritære oppdragelsesmøn-steret ble avvirket, ble et meget men-neskelig ideal satt i stedet: Barn og ungdom skulle erfare familien og sko-len som *felleskap*, bygget på gjensi-dig respekt og vennskap, og utvikle seg i frihet til harmoniske og ansvar-lige mennesker. Lærere og foreldre skulle sammen fremme en ny og bedre mennesketype — friere, lykkeligere og sannere enn den som nådde skjels år og alder under det gamle disiplin-møn-steret, og ofte mente de bar på dets skjevheter, som en livslang skade i sinnet. Det ble satt et stort og kritisk spørsmålstegn ved foreldre-autorite-ten — løsenet var fri utvikling.

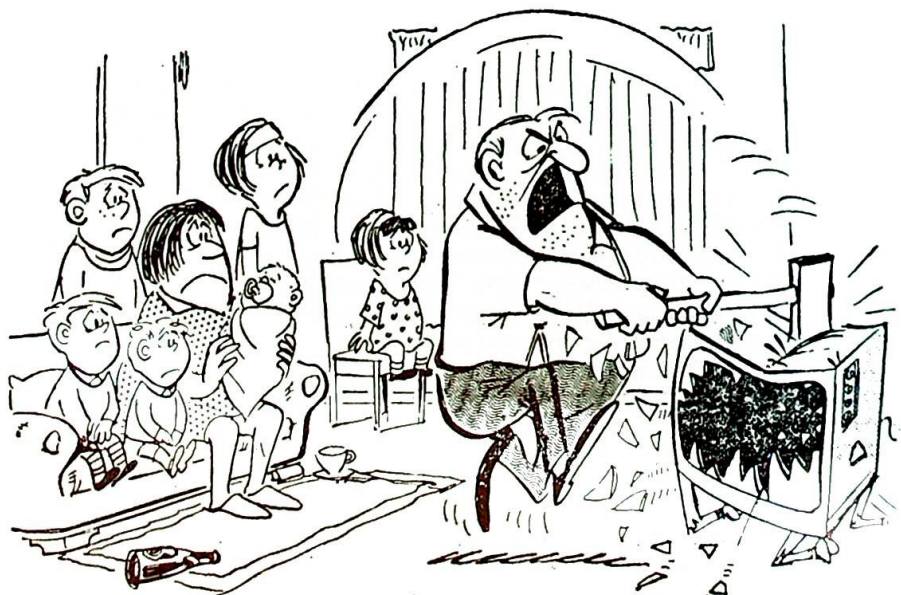
I alt dette var det adskillig naiv idealitet, og en blanco-fullmakt til menneskenaturen som nok var litt for uproblematisk. Men ingen vil visst be-stride at det i hovedsaken innebar et stort menneskelig fremskritt og skap-te bedre betingelser for ekte personlig utfoldelse.

HÅPET SOM BRAST

På slike forutsetninger ville en trodd, at spenningen mellom genera-sjonene, som er en nødvendig og na-turlig del av menneskelivet, ville bli redusert betraktelig. Og i mange tilfel-ler er det jo det som er skjedd. Vil en gjøre seg opp en mening om hvor pine-full avstanden kunne være mellom en ung gutt og hans foreldre i for eksem-pel 1890-årene, skal en ta for seg dik-

teren *Nils Collett Vogts* nyutsendte memoarbok «Fra gutt til mann» — en åpenhjertig skildring av hva det kos-tet dengang, i en god, konservativ Christiania-familie, å frigjøre seg til sitt eget liv. Så mye unødig lidelse på begge sider kunne vi vel vanskelig tenke oss idag, i det samme miljø, selv mellom en «Morgenblad»-pappa og en SF-sønn. «Modellen» for samkvemmet mellom unge og eldre er endret, og det avgjort til det bedre.

Ikke desto mindre strammes forholdet igjen i våre dager, mange steder inntil det tragiske som heter brudd med ens nærmeste. Og premisene er ikke nødvendigvis politiske. Ungdom-men gjør opprør, med stor larm i hele livsmønsterets bredde. Og oppdrager-ne, ofte nettopp de som bevisst satset på vennskapet, forståelsen og friheten i oppdragelsen, sitter ofte temmelig forvirret tilbake. De trodde ikke på oppdragelse pr. dressur og disiplin. Verdiene skulle formidles ved eksem-plets makt og den saklige overbevis-ning. I talløse tilfeller synes det bare som om oppskriften ikke virker. De unge anklager dem likevel, tildels med hensynsløs raseri. Og i disse dager, da ungdommens opprør møter grenseløs «forståelse» og bevåkenhet i de op-nionsdannende organer, presse, radio, TV, er det kanskje ikke av veien å mo-bilisere litt forståelse også for de arme oppdragerne, som bittært undres på hvor de egentlig trådte feil, og hvorfor deres håp brast.

DE ELDRES TVIL

TALE SAMMEN?

GENERASJONSSPENNINGEN — ET TIDSSKIFTE

Det er nemlig synd på dem. En mektig, ukontrollerbar faktor blandet seg ubedt inn i det intime forhold som heter oppdragelsen av deres egne barn: Et voldsomt og drastisk tidsskifte som skjærer deres liv tvers over på midten, og ofte skiller dem fra deres eget kjøtt og blod. Det er en smertefull operasjon, og de hadde ikke forutsett den. Det kunne heller ingen — aller minst de unge — forlange av dem. *All* tid er et «tidsskifte» — livet står aldri stille. Men *vår* tid innebærer dessuten ett av historiens store sprang, som kan gjøre noen og hver svimle. De som i dag, i skole, hjem, kirke og myndigheter sitter med ansvaret for den oppvoksende slekt, er stort sett oppvokset og formet i en helt annen verden enn den som de unge opplever som *sin* virkelighet. Oppdragerne, også de «radikale» blant dem, *trodde* stort sett på de verdier de fikk gjennom sin egen oppdragelse. Det var *måten* å meddele dem på de ville endre. Men i dag er det oftere selve verdiene som settes på anklagebenken — noen ganger hodeløst, i andre tilfeller med adskillig rett. Menneskelivet viser seg mye mer plastisk omskiftelig enn noen av oss noen sinne hadde regnet med. Verdier vi trodde var «evige», avsløres som høyst tidsbestemte. De verdiene det gjelder kan være kjære for det, men de yngre avskriver dem altså jevnt over med lett hjerte. Det har mange av oppdrager-generasjonen ikke lett for å ta. *Margaret Mead*, den verdenskjente antropologen, sa på Uppsala-møtet nylig, at «alle over de firti er immigranter» — dvs. de lever og eksisterer mer eller mindre møysommelig tilpasset i et «fremmed» land. Bare de unge er «hjemme». Og til forskjell fra virkelige innvandrere har de eldre ingen mulighet for returbillett til landet de kom fra. Det er i mellomtiden sunket i havet.

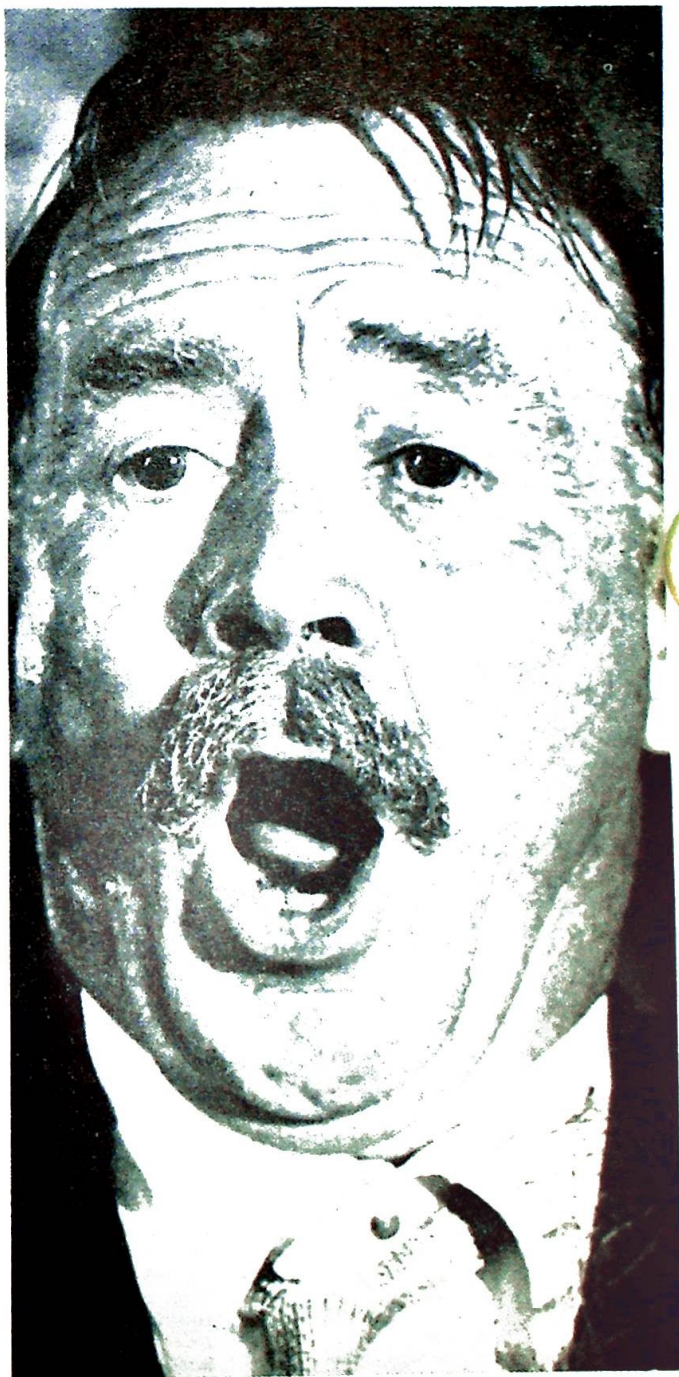
RETTFERDIGHET OG TOLERANSE

Hvilke er de familier som greier tidsskiftet? Det er de, hvor de to slektledd yder hverandre en smule rettferdighet og toleranse. De eldre burde kunne se og glede seg over hva der er av rasende sannferdighet og krav på ekthet i de unges holdning — erkjenne deres berettigede nei til nedarvede

misgrep og svik. Glatt tilpasning til en så vanstyrt og lidende menneskehet som den de føres inn i, ville vært langt mer urovekkende. Krig og hunger er fremdeles overhengende trusler i den verden de overtar — de kan rimeligvis styre sin beundring for det slektledd som har skapt og formet den. Og lokal, selvtilfreds lykke og velferd, som om resten av verden ikke eksisterte, vekker deres berettigede forakt. Ville

vi ønske dem annerledes — egentlig?

De unge vet hva de sier nei til. Alternativet står uklarere for dem — det kan ingen bebreide dem: En fødes ikke inn i livet med trylleformler i hendene. Her undervurderer de sine forgjengere. Livet er ikke bare oppbrudd, men arv og kontinuitet i verdier som ingen har råd til å tape. Kan de unge og de eldre omsider virkelig samtale om dem?

Denne grumme og opprørte fader er den britiske skuespilleren John Mills i «Lett er ikke livet» («The Family Way») — en film om hvor komplisert foreldre kan gjøre det for sine unge, når deres eget liv skal være det selvskrevne mønster for «barna» — som ikke lenger er barn, men nygifte, og skal finne og leve sitt liv. Denne britiske filmen viste også noe annet: At foreldre og unge kan lære å forstå og respektere hverandre som forskjellige.

PATER FINN D. THORN FRA UPPSALA:

ET SKRITT MOT ENHETEN

KV'S GENERALFORSAMLING - ET TEGN I TIDEN

Uppsala domkirke var det første møtested for de omkring 2500 deltagere i Kirkenes verdensråds generalforsamling. De offisielle delegater, ca. 750 fra 232 medlemskirker, gikk i prosesjon fra Universitetet til Domkirken, og utgjorde et farverikt skuespill i det skjønneste sommervær. I spissen gikk presidentene i Verdensrådet, der man særlig la merke til erkebiskopen av Canterbury, *A. M. Ramsey*, den ortodokse erkebiskop *Iakovos*, dr. *David Moses* fra India, og dr. *Martin Niemöller* fra Tyskland. I prosesjonen var det særlig påfallende å se det sterke innslag av representanter fra den ortodokse kirke, og likeledes de mange delegerte fra de favede raser. Før prosesjonen ankom kunne man iakttatte de romersk-katolske observatører komme og innta sine plasser i domkirken, slik at ved denne åpningsgudstjeneste var representanter for hele den kristne verden samlet i denne lutherske domkirke. En så enestående begivenhet innbyr til mange refleksjoner. Bare selve stedet, en luthersk domkirke, under forsete av Uppsalas lutherske erkebiskop, fører tanken tilbake til den reformasjon som innledet den splittelse, som fra en kirke i Vesten har ført til over 200 kirker.

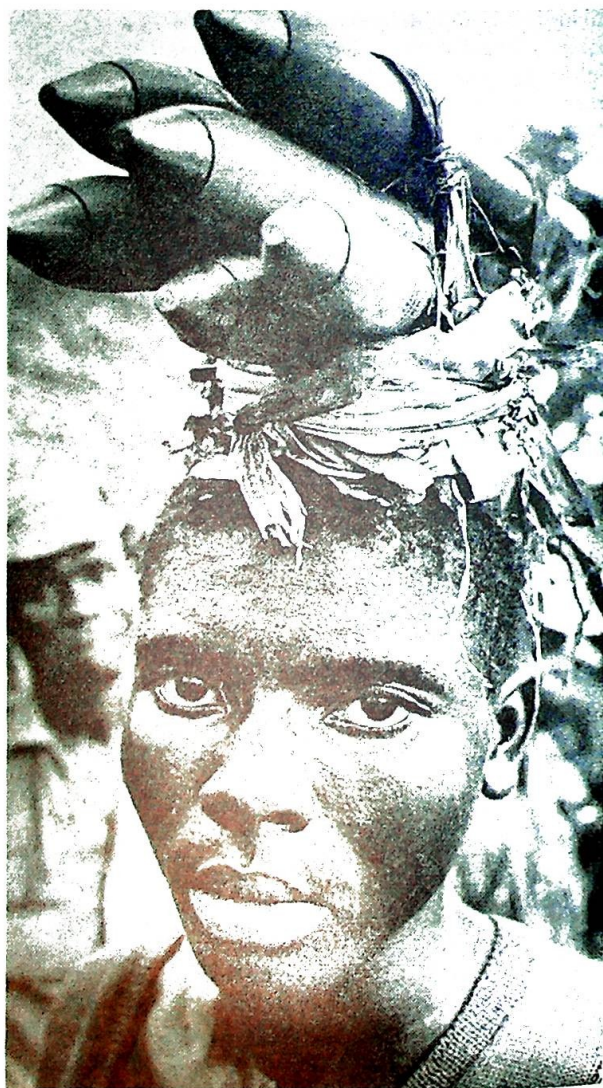
ENHET OG SPLITTELSE

Men sterkere enn splittelsen gjør tanken på enheten seg gjeldende. For tross alt er det dog et felles samlende midtpunkt som har ført denne brogede skare av mennesker fra alle verdens kanter sammen til dette møte: troen på Jesus Kristus. Hvor meget som enn skilte dem i denne tro, så var det dog Han som levet i Palestina for 2000 år siden som forente dem alle. Denne enhet bør vi ikke overse, for den er merkelig. En omvandrende jødisk predikant, henrettet for samfunnsforstyrrende virksomhet, er i dag i stand til å samle mennesker fra alle himmelstrøk og alle raser til felles gudstjeneste, i bekjennelse av ham som «Herre og Frelser». En slik enhet omkring et enkelt menneske kan ingen annen bevegelse i verdenshistorien fremvise.

Men samtidig er der innenfor denne

enhet om mannen fra Nasaret, splittelser som dette møte nettopp har til oppgave å overvinne. Og her taler meget for at dette Uppsala-møtet vil bety en ny milepel på den lange og vanskelige vei til kristen enhet. Det er her særlig to faktorer som gjør seg gjeldende, og som betegner noe nytt i den økumeniske bevegelse. Den første er den verdenssituasjon de kristne kirker i dag står overfor, og som særlig karakteriseres av den stadig farligere motsetning mellom de rike og de fattige land. På den ene side har vi en verden dominert av den hvite rase, som lever i materiell velstand, og som bruker milliarder av penger til rustninger, og på den annen side en verden av nye favede nasjoner der sultedøden er en daglig foreteelse. Dette er en utfordring

til verdens samvittighet som de kristne kirker tvinges til å ta stilling til. Ikke minst er der blant den unge generasjon av kristne en sterk uro over en slik tilstand av nød og urettferdighet, og som gir seg uttrykk i krav om revolusjonære omveltninger for å gjøre slutt på en så utålelig tilstand. På generalforsamlingen kom dette til uttrykk gjennom den «Club 68» som de kristne ungdomsorganisasjoner hadde organisert, der de unge hver aften kom sammen for å diskutere aktuelle religiøse, politiske og sosiale problemer. Stillet overfor en slik situasjon får det kristne enhetsproblem andre dimensjoner enn før. Det blir simpelthen uanstendig å fortsette en kristen splittelse overfor en verden som krever en samlet innsats av de

Denne gutten fra Biafra bærer ammunisjon på hodet — kan det tenkes et mer slagkraftig bilde på galskapen i vår vestlige «hjelp» til U-landene? Kirkenes Verdensråd, hvis medlemskirker til sammen representerer en meget stor del av de kristne misjoner i U-landene, tok modig opp de kristnes forpliktelser overfor de fattige nasjoner og stilte Vestens regjeringer og samfunn overfor deres ansvar. Ett av de mest vekkende og slagkraftige innleggene om dette kom fra den britiske katolikk og sosialøkonom Lady Jackson (Mrs. Barbara Ward).

Pater Finn D. Thorn O. P.

DET KATOLSKE BIDRAG

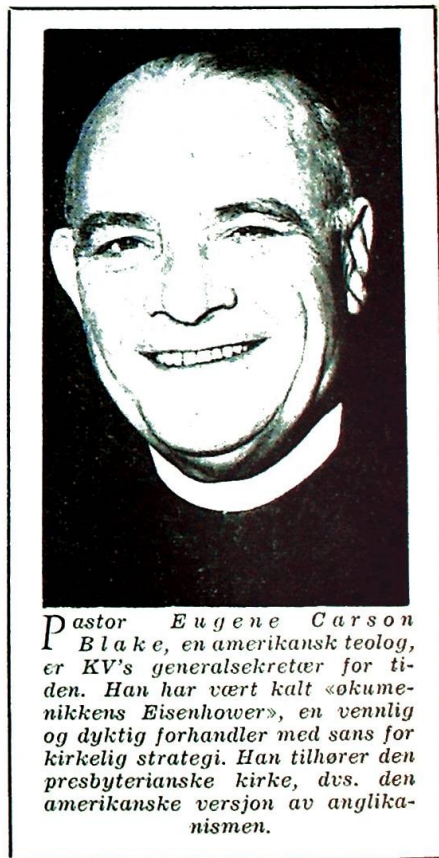
Pater Tucci, som er redaktør av jesuittenes tidsskrift i Rom «La Civiltà Cattolica», begynte med å si at den katolske kirke ikke lenger bare er tilskuer til den økumeniske bevegelse, men deltar aktivt i den, og siterte kardinal Beas ord om at «fra nu av er økumenismen en vesentlig faktor i hele den katolske kirkes pastorale virksomhet». Men nettopp dette nye og sterke katolske engasjement i den økumeniske bevegelse vekker hos mange uro og mistanke, idet de frykter for at den katolske kirke nu vil søke å gjøre sin innflytelse gjeldende i enhets-arbeidet til fordel for seg selv. Men, fremholdt pater Tucci, den katolske kirke har ikke til hensikt å påtvinge noen sitt eget kirkesyn. Overfor de andre kirker ønsker den å gjøre klart hva den selv står for fordi den mener at den derved kan yde et særlig bidrag til den økumeniske dialog. Samtidig som den ønsker at dens kirkesyn blir tatt alvorlig, vil den også at det blir diskutert, ja endog motsagt, i lyset av Guds Ord. Og den katolske kirke godtar at denne dialog med de andre kirker skjer på like fot (*pari cum pari*), uten at dens eget kirkesyn skal sette betingelser for denne dialog.

Pater Tucci gikk så over til å stille spørsmålet om det katolske syn på økumenismen virkelig er så ensrettet, steilt, og selv-sentret som det ofte blir fremholdt. Som svar henviste han til en rekke uttalelser i dokumentene fra det 2. Vatikan-konsil, som viser hvordan den katolske kirke nu søker å se på kirken mer som et mysterium, enn bare som et synlig samfunn under et felles overhode. En følge av dette er at den idag er i stand til å se at det er mulig å ha del i Kristi kirkes mysterium i større eller mindre grad, og at de kirker og samfunn som er skilt fra den romerske kirke derfor har en genuin kirkelig status, og sitter inne med autentiske kirkelige verdier, er virksomme i formidlingen av frelsen, og at der således i varierende grad allerede består en enhet mellom de andre kirker og den romerske kirke. I ethvert tilfelle, sa pater Tucci, har vi ingen rett til å frakjenne andre kirker den fullkomne enhet med oss av andre grunner enn dem som uavviselig er grunner som er vesentlige i vårt forhold til Jesus Kristus. Ut fra konsilets tekster fremgår det at heller ikke den katolske kirke slik den er i dag kan sies å være den hele og fulle virkeliggjørelse av Kristi kirke, og at derfor også den må arbeide frem mot den fullkomne virkeliggjørelse av fylden

av Kristi kirkes gaver og nåde, slik at den når frem til hel og full katolisitet. Selv om vi i dag ikke er i stand til å se hvilken form en synlig enhet av kirkene vil få, hvis den da viser seg å bli mulig, så begynner katolske teologer nu å godta at en slik enhet må respektere søsterkirkenes autonomi. I lyset av dette er det ikke bare et tilfelle, eller uttrykk for velmente hensikter, at der i dokumentene fra konsilet ikke lenger tales om «tilbakevending» av dem som er skilt fra den romerske kirke, men om «gjenopprettelse av enheten», eller om «alle kristnes forsoning i enheten av Kristi ene kirke». Slike uttrykk betyr ikke at vi passivt skal vente på enheten, men oppfordrer oss til felles innsats for den, slik at vi i fellesskap kan vokse sammen hen mot fylden av Kristi kirke.

DEN STADIGE FORNYELSE

Et annet viktig punkt som fremgår av konsilets syn på kirken er at den stadig trenger å renses og fornyes. Konsilet tegner for oss et bilde av en kirke som stadig ransaker seg selv for å se om den har oppfylt Guds vilje med den, som ydmykt bekjenner sine feil og svakheter, og som erkjenner det ufullkomne i dens historiske uttrykk for sitt mysterium. En kirke som, for å tale med konstitusjonen om Kirken, «er på en gang hellig, og stadig trenger til rensning — *ecclesia semper*» (Forts. side 243)

Pastor Eugene Carson Blake, en amerikansk teolog, er KV's generalsekretær for tiden. Han har vært kalt «økumenikkens Eisenhower», en vennlig og dyktig forhandler med sans for kirkelig strategi. Han tilhører den presbyterianske kirke, dvs. den amerikanske versjon av anglikanismen.

kristne kirker for å bekjempe urettferdigheten og nøden i verden. Når de kristne kirker hittil ikke har klart å finne sammen, kan det i nær fremtid komme til å skje at en verden i opprør mot vold og urett tvinger dem sammen. Derfor er det å håpe at møtet i Uppsala klart ser situasjonen i øynene, og tar de nødvendige skritt til enhet mellom kirkene, før andre tvinger dem til det.

Den andre faktor som betegner noe nytt i den økumeniske bevegelse er at den romersk-katolske kirke nu for fullt er kommet med i den. Femten katolske observatører deltok aktivt i generalforsamlingen, flere katolikker, prester som legfolk, var innbudt som gjester, og en rekke katolske journalister var også med. Før generalforsamlingen ble åpnet var der antydninger til en viss misstemning overfor den katolske kirke, idet der i svensk presse ble gjort vel meget ut av en uttalelse av generalsekretæren i Kirkenes verdensråd, dr. Carson Blake, om at «Rom har ikke forandret seg». Men det viste seg meget snart at de romersk-katolske deltagere på møtet ble hilst velkommen på en måte som ikke lot noen tvil tilbake om at de naturlig hørte med i dette kirkenes verdensmøte. Dette ble ytterligere bekreftet ved den mottagelse som pater Roberto Tuccis foredrag fikk, der han fremla det katolske syn på den økumeniske bevegelse. Det er ikke for meget sagt at hans foredrag markerte en begivenhet på generalforsamlingen, idet det på en klar og utvetydig måte fjernet en rekke misforståelser angående den katolske deltagelse i arbeidet for kristen enhet. Da dette foredraget er av stor prinsipiell betydning er det verd å stanse ved noen av hovedpunktene i det.

BLIKK på TIDEN

INN I VIRKELIGHETEN

■ Følger en litt med i den kristne dags- og ukepresse i Norge for tiden, oppdager en noe gledelig og lenge etterlengtet: *Oppbrudd*. Særlig hos ungdommen, selvfølgelig — den har slikt å gjøre. Men nå får den ørens lyd, og det er virkelige, gjenomtenkte utfordringer — ikke pene og pyntelige gubbe-imitasjoner — den kaster på de eldre bord. Dersom «St. Olav», i likhet med et visst bildeblad, sendte kaktuser og nelliker til folk eller institusjoner vi er henholdsvis skuffet eller fornøyd over, måtte der denne sommer gå en nellik til Hausmannsgate, der den kristelige Oslo-avisen «Vårt Land» har sin redaksjon. I denne spalten har der i årenes løp vært endel (om ikke bare) kaktuser den veien. Vi tror ikke det var ufortjent. Men nå er nellikken på sin plass: I sitt nye utstyr har bladet gitt rom for åpen og utvunget debatt, der unge og radikale synsmåter har fått rommelig armslag. Det har skjerpet både leder- og kronikkstoffet til det bedre. Og det har gitt Uppsala-møtet en dekning som i hovedtrekkene har gitt et balansert bilde av begivenheten.

«Vårt Land» er ellers ikke alene om å få et sikrere grep på den virkelighet kristne anno 1968 må hankses med og realistisk se i øynene. Et kristelig magasin ved navn «Ny Dag», som hittil forekom oss svært så forsiktig, tar under signaturen E. K. opp massemedienes utfordring — for en gangs skyld ikke som en forarget innbydelse til kristelig verdensflukt:

«Har kirke og kristenfolk for alvor sett dette? Ikke ved å gå i protesttog, ikke ved å snakke om alle farene ved å se fjernsyn eller gå på kino, men ved å fylle institusjonene med det som for kirken er veien, sannheten og livet.

Boktrykkerkunsten eller film eller fjernsynsapparat er i seg selv bare tekniske oppfinnelser, men de åpner for store muligheter, åpner for en uendelig påvirkning av godt og ondt.

Boktrykkerkunsten eller film eller fjernsynsapparat er i seg selv bare tekniske oppfinnelser, men de åpner for store muligheter, åpner for en uendelig påvirkning av godt og ondt.

Hva har f. eks. kirkelige instanser gjort for å utdanne mennesker til å ivareta disse interesser? Blir det i dag sendt ut oppfordring til unge kristne om å ta sikte på en utdanning innen film eller fjernsyn? Det er ikke nok å si at kringkasting og fjernsyn må dekke kristen forkyn-

nelse og oppdragelse, hvis vi ikke samtidig kan skape slike programmer som kvalitetsmessig holder mål!

Kristenfolket trakk seg tilbake den gangen filmen kom, og har siden hatt vanskelig for å vinne terrenget tilbake. I dag må de kristelige organisasjoner, våre frikirker og kirkens bispedømmeråd se sitt ansvar og satse krefter og penger på å utdanne folk til yrker innen massemedia. Hvis vi for alvor mener å gå ut i all verden, må det i høy grad også gjelde film og teater, presse og ukemagasiner, kringkasting og fjernsyn.»

Vel talt.

OM GUDSORD OG POTETER

■ Vi må visst igjen beskjefte oss med Den norske kirke, siden det åpenbart er der det har foregått, disse ukene mens folk flest har ligget på svabergene eller på hytta. Den 17. juli tok såvel «Vårt Land» som den kristelige Bergens-avisen «Dagen» stilling til Uppsala, som på mange måter har vært en sjokkbombe på konservative norske kristne. Det straffer seg nemlig

å holde verdens-økenikken på armlengdes avstand i mistenksom uvilje — før en får sukk for seg ligger en og bakser i en bakevje.

Begge aviser sier noe meget riktig. Den første minner om «potet-prestene» i det 18. århundre, de som kunne alt om landbruket og ingenting om de kristne mysterier, og følgelig ga folket stener for brød. Eller om De vil: Poteter for Gudsord. Og mennesket lever hverken av brød eller poteter alene. Vi forstår, trolig bedre enn «Vårt Land» tror om oss, engstelsen for at det sterke sosiale engasjement i verdenskristendommen i dag skal utvanne evangeliets «ene fornødne». Den påpasseligheten deler vi fullt ut — den er vitalt nødvendig. Men den må ikke lamme oss. Kirke og kristendom har nemlig ennå et godt stykke å gå, før lære og liv i disse tingene svarer til hverandre.

Både Vatikankonsilet og Uppsala-møtet har vært preget av denne overbevisning: Ingen ekspansjon uten fordypelse. Anderledes sagt: Jo lengere ut i verden og dens anliggender, desto sterkere inn i kjernen av Guds ord. Kristendommen har krefter til begge deler, ja den har bare krefter til det ene i kraft av det andre.

«Dersom kirken *ensidig* blir opptatt med matsituasjonen i verden, vil vi få samme dom av en senere kirke som vi selv har felt over potetprestene. Derimot, hvis vi *ikke* engasjerer oss i denne saken, vil vi måtte døyve en enda drygere dom — lik den som er felt over hine russiske prelater som diskuterte liturgiske klær mens slagmarken like ved var full av døende soldater», skriver «Vårt Land». Det underskriver vi med begge hender — det er nemlig sakens kjerne. Og selv den steile Bergens-redaktør Arthur Berg skriver: «Skulle man oppleve at det såkalte «radikale» engasjement i politikk og sosial-etikk parret seg med en fullgyldig konservativ teologi, ville møtet kunne bli til stor vel-signelse . . . Noenlunde sikkert er det at «non-konformismen» slår igjennom. Men den befrielse som dette ville kunne bety, kan bli gjort til intet hvis den baseres på en utvannet teologi».

Enige er vi også her, hvis «konservativ» teologi betyr en teologi som tar vare på det uavkortede, *reelle* kristne trosinnhold. Men mon ikke former, uttrykk og problemstillinger i denne teologi også er overmodne for reform og tilpasning?

Vi synes, fra vår spesielle utsiktspost, at det norske kristenfolket skulle gi sine delegater til Uppsala en litt mer markert tillit. Ser vi ikke feil, var de nettopp innstilt på å bevare *saken*, med stor frihet og toleranse overfor *formene*. De to skal en ikke forveksle.

BISPEVALG OG OPINION

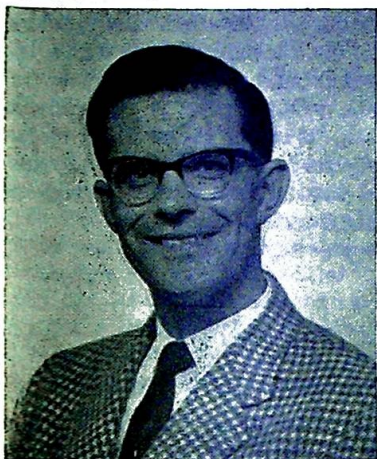
■ En siste visitt — dennegang — hos våre lutherske medkristne, blant annet fordi den innebærer en lærdom for oss selv. I den katolske kirke *utnevnes* biskoper fra Rom. Forut for en slik utnevning går en ganske grundig person-vurdering, men i et avgrenset geistlig miljø. Etter Vatikan-konsilet har enkelte katolske røster hevet seg for en mer demokratisk fremgangsmåte. Skal ikke også *legfolket* spørres om hvem de vil ha til tilsynsmenn? En av Oldkirkens største biskoper, den hellige Ambrosius, ble ifølge tradisjonen simpelthen valgt på stedet, ved spontan akklamasjon i menigheten i Milano. En mellomting var kanskje å ønske.

Når vi imidlertid ser på Den norske kirkes system for bispevalg, må en nødvendigvis bli en smule betenkt over visse demokratiske former. De rådgivende avstemninger som utpeker de lutherske bispekandidatene skjer hos oss i et klima, som i og med den moderne masse-media-teknikk er i ferd med å bli ubehagelig, og utvilsomt nedsetter kirken i folkets sunne omdømme. De arme kandidater blir ubedt ofre for fraksjoner og kirkepolitikk. Deres hjertes og nyres utleveres til offentlig beskuelse. Ukeblad bringer intervjuer om hvordan det føles å være «satt på» og presse og TV engasjerer seg lystent i drakampen. Når så utnevningen er skjedd, ser en fra visse kirkelige hold regu-

lære «anmeldelser» av de angjeldende, noen ganger som om det gjaldt en mer eller mindre mislykket debut.

Er Den norske kirke i sin særdeleshet og norsk kristendom i sin alminnelighet *ljent* med dette? Kan det skape respekt for det høye geistlige embede at det blir omstritt og debattert i former som ville virket rett ut sagt usømmelige, dersom det gjaldt utnevnelser av en norsk høyesterettsdommer eller en norsk ombudsmann?

Nei, sier res. kap. Sigurd Lunde i «Kirkebladet» (6. juli). Og han vet hva han snakker om — som mangeårig sjef for de religiøse programmer i Norsk Rikskringkasting har han sansen for opinion og *public image* helt ut i fingerspissene. Han synes ikke det bør gå noens ytringsfrihet sjenerende nær, om der vises en solidaritet og en verdighet, som da nokså jevnlig iaktas i mer «profane» miljøer enn kirken:

Sigurd Lunde: *Litt solidaritet!*

«At hensynet til egne særmeninger, eller bestemte gruppers meninger skal telle mer for vår opptreden enn hensynet til kirken som helhet, er en betenkelig innstilling. Selvsagt ønsker vi fri meningsbrytning, men ikke i en hvilken som helst sammenheng eller på hvilken som helst måte. Det finnes saker som utmerket godt kan diskuteres i kirkebladene for et presumtivt sakkyndig publikum, men som lite egner seg for et bredere forum. Å bruke f. eks. «Dagbladet» til å gå løs på indirekkelige forhold, er etter vår mening ytterst uheldig. Det som sies, blir i stor

utstrekning misforstått og ikke sjelden misbrukt til skade for kirke og kristendom. Som sagt, det finnes et begrep som heter solidaritet.

Ikke noe forum rekker så vidt og virker så sterkt som fjernsynet. Her burde vi tenke oss særlig godt om før vi går med på å luften en sak i «Åpen post» f. eks. Den pinlige mangel på moderasjon som tildels har vært vist hittil, er beklagelig. Den har skadet kirkens sak langt mer enn aktørene selv er klar over.»

Sigurd Lunde fikk, som en kunne vente, et sint svar fra noen av «aktørene». Interesserte henvises til pastor Sverre Riisøens «Ikke et ord i avisen» («Verdens Gang» 18. juli) og res. kap. Johannes Knutzens «Retroende kontroll av kirkelig debatt» («Dagbladet» 12. juli). Begge steder understrekes nødvendigheten av den frie opinionsytring i «statskirken» — som om det norske folk i dag i sin helhet definerer seg selv som solidarisk interessert i dens indre anliggender. Det er en synsvinkel som i hvert fall ikke overbeviser oss.

SMIL I EN JERNTID

Den italienske forfatteren Giovanni Guareschi er død, 60 år gammel. Hans navn ruver ikke i samtidig italiensk litteratur, hans verk ligger i slagskyggen fra større begavelser, som greven av *Lampedusa* («Leoparden») og Alberto Moravia. Men med én genistrek nådde den lettbenete skribenten hele den vestlige verdens fantasi og fikk den til å le: Romanene om sognepresten Don Camillo og den Stalintro borgermesteren Peppone.

Guareschis humor var varm, menneskelig, ja nettopp «menneskelig», før dette nå reddsomt misbrukte og utslitte ordet var oppfunnet. Han kunne være frekk og vittig, i et land hvor adskillig hul politisk patos og overanstrengt veltalenhet innbyr til ironi. Men *under* viddet sporet en ofte også en selvironisk draging mot de «gode, gamle dager», da mennesker bare var mennesker for hverandre, uten de flagg og faner og partimerker som krig og fanatiske ideologier hadde forsynt dem med.

Det var i sin ukeavis, vittighetsbladet «Il Candido», at han

begynte offentliggjørelsen av «Don Camillos lille verden», utstyrt med egne, underfundige tegninger. Flere bind fulgte, og etter en noe nølende mottagelse i Italia ble bøkene en verdenssuksess. Den kalde krigen mellom Øst og Vest var et faktum — her kom en mann og lo av dens absurditet og dumhet — verden trodde ikke sine egne ører. Det var sammenstøtet mellom den klerikale konservatisme og den slave-tro Moskva-kommunisme i en liten italiensk landsby Guareschi utleverte. Ikke uten å markere det utvilsomme poeng, at såvel den bråsinde Don Camillo som den larmende revolusjonære Peppone var ekte *italienere*, med en dyp mistillit til politikk, midt inne i sine bryske oppgjør — noen ganger på bare nevene. Der lå dessuten, i de første etterkrigsårenes Italia, litt for mange løse våpen omkring. Guareschi fordelte dem med rund hånd på sakristiet og rådhuset, men lot dem ikke smelle.

Forfatterens budskap var enkelt og klart og dessuten fornøylelig formet: Se *mennesket* — la ikke politikken forgifte dere, den er i alle tilfeller like dårlig i begge leirer! Don Camillos verdenssuksess førte også til filmatisering (med *Fernandel*) og dramatisering — begge deler vellykket. Scenestykket fikk en pussig norsk oppførelse, med Claes Gill som den egenmektige sjelehyrde, som ansikt til ansikt med sin Herre og Mester i sognekirken kunne knuse en god sigar til støv i lommen på soutanen, for å øve litt bot for sitt utstyrilige sinne.

Med sine øvrige bøker, hvorav et par likeledes foreligger på norsk, nådde Guareschi aldri opp til mesterskapet i sin Don Camillo — de bøkene representerte et lykkelig sammentreff mellom en skribents evner, en stålhard samtid og et talløst publikums takknemlighet for et igrunnen hjertevarmt smil midt oppe i all uhyggen. Giovanni Guareschi skrev om sin *samtid*. Kanskje vil han ikke bli lenge husket. Men han bidro til å gjøre den samtiden litt mindre grå, uforsonlig og gledesløs enn den ellers ville ha vært. Det er ikke noe dårlig eftermæle.

Frater Candidus.

Biafra

av Mutt Aiello

Menneskedu -
hør i natten
mitt barn roper
i sanseløs angst.
Hør min lille,
mitt skjelvende sorte
skyggebarn.
Øynene rommer
avgrunns dyp -
tenn i dem
gledens gylne glød!
Rekk ham din gave
før barnehånden
viljeløst, visnende
mister sin kraft.
For sent -

FORLØSNINGENS TEGN

Den opphøyde Guds Mor, knyttet til Jesus Kristus på utgrunnelig vis . . . ble bevart fri for gravens krenkelse, og liksom sin Sønn ved seieren over døden, ble hun opphøyet med legeme og sjel til himmelens herlighet, der hun stråler ved Sønnens høyre side, han som er evighetens konge». I slike ordelag definerte pave Pius XII den 1. november 1950 dogmet om Marias opptagelse i himmelen. Men Kirkens tro er meget eldre: den går tilbake til de første århundreder. Ja, det er som om Maria selv, i det profetiske øyeblikk da hun hilses av Elisabet, har forutant sin fremtidige storhet når hun utbryter «min sjel opphøyer Herren fordi han har sett til sin ringe tjenerinne! For fra nå av skal alle slekter prise meg salig».

Disse ord, som inngår i Magnificat, er ikke uttrykk for noen selvros. De er en lovprisning av Herren, «han som støter de mektige fra høysetet, men løfter de små opp.» — Dette er hemmeligheten med Marias opphøyelse, som med alle Guds store gjerninger. De er «de små» og de ydmyke Herren velger til sine tjenere, det er gjennom «de svake» og «fattige» at han overviner verden. Når Gud bereder sitt største verk, sin frelsergjerning, der han seirer over Satan og frir mennesket ut fra dødens makt, da går hans kall til Maria, «den ringe tjenerinne». Det er i henne han vil «gjøre store ting». Derfor priser Maria Herren i sin lovsang. Derfor opphøyes hun igjen av Gud. Derfor lovpriser også vi henne, som er frelst gjennom hennes medvirken.

Veien til Livet går gjennom Døden, opphøyelsen skjer gjennom lidelse, ydmykelse, taushet. Det er en del av det kristne mysterium. Kristus selv fornedret seg til døden på korset. Derfor, sier Paulus, «oppøyet Gud ham så høyt, og ga ham det navn som er over alle navn.» — Marias tilværelse har vært et selvutslettelsens liv overfor sin Sønn; hennes liv er helt gått opp i hans. Alt som han opplevde har hun gjennomlevd også, — like til korset, da «sverdet gikk også gjennom hennes sjel». Men liksom hun er «knyttet til Jesus Kristus på utgrunnelig vis» i

livet og inntil døden, slik er det over henne oppstandelens skjær skinner allerførst. Over Maria har døden ingen makt. Hun var Kristi mor og led med ham under hans jordeliv. Nå opphøyes hun gjennom Sønnen og herliggjøres. Hun bor atter ved hans side i himmelen.

Maria er den første blant gjenløste mennesker. I henne lever vi alle på et vis. For oss selv, for hele skapningen, er hun et forløsningsens tegn; og dette tegn behøver vi nettopp i vår skeptiske tidslader. «For skapningen lenges og stunder etter Guds barns åpenbarelse», sier Paulus, «i håp om at også skapningen skal bli frigjort fra forgjengelighetens treldom til Guds barns herlige frihet».

E. D.

DOMINIKANERNE BYGGER

En fullførelse av det nye St. Dominikus Kloster i Neuberggaten er forestående. Dominikanerne, som for noen år siden reiste ca. en tredjedel av sitt nye kloster, har fått byggetillatelse for resten, og reisingen tar etter planen til i høst. Byggetiden er beregnet til omtrent ett år, og det er meningen at den nåværende trebygningen, som ble reist i 1870-årene og anskaffet av dominikanerne i 1921, skal rives når det nye kloster er fullført.

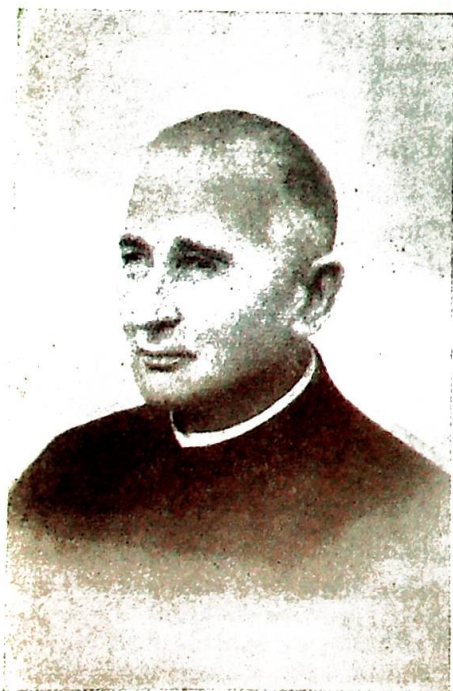
GUDS TJENER — OG MENNESKENES

MOT EN NORSK HELGENKÅRING

En kort melding i «L'OSSERVATORE ROMANO»s engelske ukeutgave for 11. juli i år fastslår, at kirkens Ritus-kongregasjon i et møte president av pave Paul VI har vedtatt å proklamere den norsk-fødte barnabitt-pateren *Karl Halfdan Schilling* som et eksempel for de troende, ved et kristenliv av usedvanlig og heroisk karakter. Dette er å oppfatte som et ledd i den pågående kanoniseringsprosess.

Pater Schilling var sønn av en norsk offiser og oppvokset på Stange. Under studier som kunstmaler i Düsseldorf i 1850-årene fikk han som ung mann sterke inntrykk av katolsk fromhet, og lot seg oppta i den katolske kirke. I 1868 trådte han inn i barnabittordenen og kom til å få hele sin prestegjerning utenfor Norges grenser, først i Aubigny i Frankrike og i Torino i

Italia, men det meste av tiden i Mouscron i Belgia — tildels under særdeles vanskelige forhold. I et grått og fattig grubemiljø ofret han seg uten forbehold for sin jord, med en godhet uten grenser. Som sjelesørger og «fattig-prest» ble den stillfarne nordmannen en kraftkilde for de mennesker som var ham betrodd, og befolkningen der har like lite som hans ordensbrødre kunnet glemme hans usedvanlige presteliv. Pater Schilling døde i 1907, elsket og æret som et menneske i hvem mange hadde sett helligheten uttrykt i slit og omsorg for andre. Sigrid Undset har reist ham et fint og klokt minne i sin bok «Norske helgener». Hvis kanoniseringsprosessen føres frem, hva denne nye melding fra Rom tyder på, vil Karl Halfdan Schilling bli den første erklærte norske helgen siden Reformasjonen.

SELJA

1068 — 1968

ALBANSKLOSTERET - DEN FØRSTE VESTLANDSKE BISPESTOL

Seljeklosteret, den mest dramatiske og merkeligste av våre få bevarte klosterruiner, har hatt oppmerksomheten rettet mot seg i denne sen-sommer. Presse og kringkasting har markert 900-årsdagen for opprettelsen av det første Vestlands-bispedømmet der, ved kong Olav Kyrre. Fra da av satt det faktisk en biskop der, på den værharde øya, inntil Bergen ca. 100 år senere ble Vestlandets bispestol.

Når sant skal sies, er året, for ikke å snakke om dagen, tilfeldig valgt. Kronologien er langt fra sikker, så langt tilbake, selv om 1067 eller 1068 er sannsynlige årstall. Sunniva-legenden er også et eiendommelig stykke tradisjon. Hvem hun og «Seljemennene» egentlig har vært, og hva som overgikk dem, har vi ikke annet enn sterkt legendarisk stoff om. At de har vært irske kristne, sjøfarende som ufri-villig har strandet på øya, forsøkt å oppholde livet der, og er blitt drept av folk fra fastlandet ved Stadt, er en mulighet. Tradisjonen sier at de ba Gud frelse dem fra volds-mennene, og at et fjellskred oppe i det som nå er Sunniva-hulen begravet dem. Her, som i beretningen om St. Hallvards liv og jærtegn, møter vi i hvert fall en ny sinnskvalitet i den barske norrøne makt-kultur: Sansen for det mén-løse menneske som forfølges og dør uskyldig, og som øver en merkelig makt over sinnene etter sin død.

Albanus-klosteret på Selja er et underlig og fengslende sted — et enestående eksempel på at vill og værhard norsk natur, midt ute i havgapet, engang har vært hyllet i tro og religiøst mysterium. Selja ligger bare et kvarter fra fastlandet i småbåt, og et besøk på øya er noe en husker for livet. Her blir en fjern og tapt norsk fortid virkelig levende. En undres over sinnet og trosstyrken til de mennesker som engang reiste dette veldige terrasseanlegget, med fem kirkerom, klosterbygg, sjøbruk og gårdsbruk. Engang har vel et halvt hundre mennesker, de fleste benediktinermunker, bodd herute, og seilleden gikk innom øya, med jevnlige besøk både nordfra og sørfra, — handelsfolk, krigsfolk, pilgrimner. Til Seljumannamesse 8. juli har det tydeligvis vært massetilstrømming — den nesten 400 m² store steinterrassen foran Sunnivakirken forteller sitt. Og fra det 14 meter høye tårnet på Albanusklosteret, som ennå står, har munkene kunnet se langt til havs.

Hovedøya, Lysekloster, Utstein, Domkirkeodden ved Hamar — de har alle sin atmosfære. Men ingen steder blir visst dramaet i Norges kristning så merkelig levende som på Selja, hvor troens og nestekjærligheten i den nye lære, «vår Drottens milde nymæle» har satt et myndig segl på et stykke storslagen norsk natur.

*

Turistnemnda i Selje har nylig utgitt et 45 siders hefte, «Klosteret på Selja» av historikeren Reidar Djupedal, som forbillig og klart og nøkternt redegjør for stedets minner og deres historie, i forhold til hele landskapet ved Stadt. Det er forsynt med gode fotos og skisser, og sammen med Sigrid Undsets vurdering av Sunniva-legenden i «Norske helgener» utgjør det god bakgrunnslesning for dem som besøker øya.

Albansklosteret på Selja, ved Stadt.

UPPSALA-MØTET OG NADVERDEN ET DEMENTI

Gjennom kringkasting og presse er det blitt hevdet at på Kirkenes verdensråds generalforsamling har katolikker, og det endog en av de katolske observatører, gått til alters under den lutherske høymesse i Uppsala domkirke. Som forståelig er, har dette vakt forbauselse blant mange, som spør om den katolske kirke nu offisielt tillater katolikker å delta i nattverden i ikke-katolske gudstjenester. Med visse forbehold og på visse betingelser er dette tillatt ved katolikkens deltagelse i den ortodokse kirkes gudstjeneste. Noen slik tillatelse foreligger ikke for den lutherske kirkes vedkommende. Det må derfor bero på en misforståelse at en katolsk observatør skulle ha mottatt kommunionen under altergangen i Uppsala domkirke. Noe slikt har ikke forekommet. Men ved siden av de offisielle katolske observatører var også en rekke andre katolske prester og legfolk til stede i Uppsala, de fleste som journalister, og blant dem var der en hollandsk prest som gikk til alters i domkirken. Noen få katolske legfolk skal etter sigende også ha gjort det. Denne handling står helt for deres egen regning, og engasjerer selvsagt hverken den katolske kirke eller dens observatører på Uppsala-møtet.

Blyvinduer
Glassmalerier

til kirker og kapeller

~~~~~

G. A. LARSEN

ETABL. 1885

kunst- og bygningsglassmester
Speilfabrikk

NORDAHL BRUNS GATE 7, OSLO

«Bær hverandres byrder», Gal. 6, 2.

CARITAS

Oslo bispedømmes sosialarbeide.

Send din gave til:

CARITAS, Fagerborggt. 17, Oslo 3.

Telefon 69 30 15

Postgiro 202 088 - Bankgiro 40/42.696

Kontaktklubben for eldre og enslige

åpent hus hver onsdag kl. 11—15,
i Europahjemmet, Fagerborggt. 17 II,
Oslo 3.

FYRINGSOLJE

brukes av

St. Olavs kirke	} Oslo
Bispegården	
St. Joseph's Institut	
Vor Frue Hosp. Nerveavd.	
St. Dominikus kirke	} Arendal
Lunden Kloster	
St. Elisabethstrenes	} Bergen
Pleiehjem	
Sta. Katarinahjemmet	
St. Franciskus Kirke	
St. Franciskus Hosp.	} Trondheim
St. Pauls Kirke	
Vår Frue Kirke	} Tønsberg
Marias Minde	
St. Franciskusstre- nes Moderhus	} Tønsberg
Øyenklinikken	
St. Josephs Hosp., Drammen	} Hønefoss
St. Torfinns Klinik, Hamar	
St. Elisabeth Inst.	} Lillestrøm
St. Mikael's Kirke	
St. Mikael's Prestegård	} Tromsø
St. Theresia Hosp.	
St. Franciskus Hosp.	} Trondheim
St. Magnus Kirke	
St. Magnus prestg.	} Tønsberg
St. Elisabeth Hosp.	
Vår Frue Kirke	} Tønsberg
Bispegården	
St. Olavs Kirke, Bispegården	} Tønsberg
St. Olavs kirke	
St. Olavs Prestegård	} Tønsberg
St. Olavs Klinik	

Ved bestilling av olje:

Oslo 68 34 60 - Service 68 34 69

NYHETER

PAVEN TIL COLOMBIA

Paul VI begir seg 22. august til Bogota, Colombia, for å være tilstede ved avslutningen av den Internasjonale Eukaristiske Kongress der. Hans reise har imidlertid også en annen hensikt: Paven kommer samtidig til å åpne en konferanse for de latin-amerikanske biskoper. Det har vakt betydelig oppsikt at pave Paul så kort tid etter offentliggjørelsen av sin omstridte rundskrivelse om fødselsreguleringen besøker ett av de områder som er mest truet av katastrofal overbefolkning, og hvor en rekke ledende biskoper har gått inn for en befolknings-politikk som synes i strid med de prinsipper paven har fastslått i sin encyklika. Hans reise til Colombia ble imidlertid kunngjort allerede 8. mai i år, og må ikke sees i sammenheng med den senere begivenhet, uten for så vidt som problemet utvilsomt vil bli livlig diskutert under konferansen. Ca. 200 av Latin-Amerikas 750 biskoper kommer til å delta i konferansen.

ISRAEL BETALER KRIGSSKADER

Israel har erstattet skader på kristne kirker under kampanjene i 1948 og 1967, meldes det fra Tel Aviv. En representant for det israelske justisdepartement avsto å oppgi de summer som er utbetalt, men ifølge avisen «Jerusalem Post» kan det dreie seg om i alt én million pund. Erstatningene blir betalt «uansett hvilken av de krigførende parter som har påført skadene», opplyses det.

Husholderske
søkes til eldre dame.

Ref. M. Fuglesang,
Kirkeveien 98, Oslo 3.

KATOLSK
INFORMASJON

Studiebrev.

Skriv etter prosjekt.

P.boks 3664 gl.b. Oslo 1.

LITURGISK KALENDER

SØNDAG 11. august: Tiende søndag etter pinse. Luk. 18, 9—14.

MÅNDAG: Klara, jomfru.

TIRSDAG: Ferialdag.

ONSDAG: Vigilien til Marias opptagelse.

TORS DAG: Marias opptagelse.

FREDAG: Joakim, Marias far.

LØRDAG: Hyacinth, bekjenner.

SØNDAG 18. august: Ellefte søndag etter pinse. Mark. 7, 31—37.

MANDAG: Ferialdag.

TIRSDAG: Bernard, abbed, kirke-
lærer.

ONSDAG: Johanna Fransiska Fremiot
av Chantal, enke.

TORS DAG: Marias rene hjerte.

FREDAG: Ferialdag.

LØRDAG: Bartholomeus, apostel.

BØKER

Orientering om konsilet

Martin Drouzy: «Reformation i Rom?»
Jespersens og Pios Forlag.
København 1968.

Det 2. Vatikankonsil er blitt betegnet som «en liten begynnelse til en begynnelse». Hva konsilet allerede har utført, og hvorfor det allikevel bare har vært en begynnelse, gjør pater Drouzy rede for i sin nylig utkomne bok «Reformation i Rom?». I bokens første kapittel viser forfatteren oss meningen med et konsil, og hvordan det fungerer, for så å gå over til å gi en oversikt over forløpet av Det 2. Vatikankonsil.

I de følgende kapitler får vi så hans vurdering av konsilets resultater, og hva som ennå gjenstår for å føre dem ut i kirken liv og praksis. Her møter vi synsmåter som kan virke både utfordrende og revolusjonerende. Et kort sitat vil gi et inntrykk av i hvilken ånd denne bok er skrevet: «Tænker man på den vej, den katolske kirke endnu har at tilbakelægge, før den bliver evangelisk, har man al mulig grund til pessimisme, — ja, næsten til fortvilelse. Tænker man derimod på den vej, den allerede har tilbagelagt, er der ikke noget urimeligt i at se optimistisk på tingene. Som en af koncilekspertene skrev efter kirkemøtet: «Det andet Vatikanconcil er kun en spæd begyndelse i forhold til fremtiden, men et mirakel i forhold til fortiden.» Vi må i denne forbindelse ikke glemme, at der har vært en tid, hvor den romersk-katolske kirke betragtede den konstantinske sentens: *Ecclesia vivit iure romano* som den selvfølgeligste ting af

verden. Denne kirke kan formodentlig endnu den dag i dag ikke udelukkende siges at leve af evangeliet. Men ét er sikkert, og det er, at er den tro imod det

andet Vatikankoncil's ånd, vil den i hvert fald for fremtiden sætte Guds ord før romerretten.»

Dette er sterke ord. Er de for sterke?

Mange vil sikkert mene det. K. E. Skydsgaard sier da også til boken: «Ikke alle vil hans fortolkning, nogle høyst uenige.» Men det betyner en høyst spennende og tankvekkende behandling, som på en meget velegnet måte behandler situasjonen i den norske kirke idag. Ingen som her i Norge kan unnvære å leve i den av spenningen i den etterkrigs-tid. Den norske kirke kan unnvære å leve og få impulser både til mot og til tilfredshet.

Forfatteren har føyet et tillegg til bokens tittel, men i boken finner du mer. Her tar han spørsmålsteget.

Det er hygge i en pakke Tiedemanns Gul

-fordi den smaker så godt!

G 6 - 2402 - 84

Hold
St. Olav -

Det er ikke
meningen
at alle
skal være
enig
i alt.

KRISTIANSAND

Gravør Trygve
Kristiansand

FREDRIKSTAD

FREDRIKSTAD

KJENTE
FREDRIKSTAD-
FIRMAER

Norske Fina A/S
Bensin - Petroleum - Fyringsoljer - Smøreoljer
FREDRIKSTAD TLF. 5 820
TØNSBERG » 12 371

C. HANSENS

Trykkeri og Bokbinderi
Tlf. 13 056
FREDRIKSTAD

KÅRE KRISTIANSSEN
Fiskeforretning
Telefon 13 190

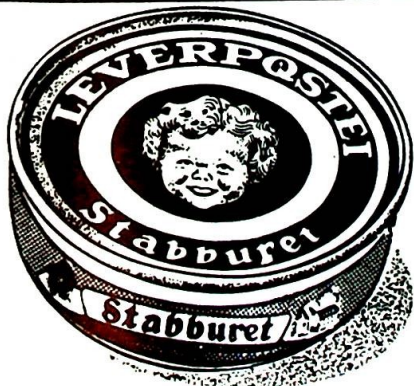
Byens spesialforretning

Agentgt. 1 - Tlf. 17 080

Andr. Sand

Kontormaskiner - Kopiering
Storgt. 4 - Fredrikstad
Tlf. 12 945

EDVARSEN & NORDHEIM A/S

Autorisert Installatør
Radio og Elektrisk utstyr
Tlf. 11 220 - Fredrikstad

ØSTFOLDMEIER

Avd. Fredrikstad

O. Henriksens Sønner

Aut. Rørleggere og Rørhandel
FREDRIKSTAD

Etabl. 1904

Sentralbord

der at hvis det er «riktigt, at reformatio-
nen i det 16. århundre ikke først og frem-
most var en protest, men et betingelses-
løst ja til Guds lutrende ord, må vi også
svare ja på det spørsmål, denne bog stiller,
og anerkende, at det kirkemøde, der
sidst fandt sted i den katolske kirke, i
sandhed har indledt en reformatio-
n i Rom . . .».

Det er en dristig bok pater Drouzy har
skrevet. Men dens hensynsløse oppriktig-
het i behandlingen av problemene i den
katolske kirke i dag er nettopp hva vi
trenger for at konsilets «lille begynnelse»
virkelig skal føre til den dyptgripende og
nødvendige fornyelse av den katolske
kirke som konsilet har innledet.

F. D. T.

Omkring Uppsala

Angikk Kirkenes Verdensråds ge-
neralforsamling i Uppsala oss ka-
tolikker? I høy grad. Ikke bare fordi
et stort antall katolikker deltok i mø-
tet, både som offisielle og uoffisielle
observatører. Men fordi vi i dag om-
sider har fått en levende sans for de
kristne kirkers felles skjebne og vei
inn i fremtiden. Her var Uppsala, un-
der mottoet «Se, jeg gjør alle ting
nye» en etappe av stor viktighet for
kristendommen overhodet.

Under denne samme tittel utgir den
utmerkede danske serien «Ånd og
Liv» (Pauluskredsen) et lite 40 siders
hefte, der en før møtet tar stilling til
dets intensjoner og målsetninger med

en vennlig katolsk randbemerkning.
Pater H. Rieber-Mohn skriver om «Det
nye sinn», som kristen livsverdi,
K. Kyro-Rasmussen om «Overkomme-
lig eller virkelig fornyelse?» og pater
H. Roos om «Gi meg et nytt ansikt!»
Ellers har en kyndig hånd samlet
konsil-tekster som belyser *paralleli-
teten* i verdens-katolismens og ver-
dens-protestantismens problemstillin-
ger. Der er også materiale til bønn,
bibelstudier, meditasjon over emnet.
Anbefales! m.

ET SKRITT MOT ENHETEN

(Forts. fra side 235)

purificanda — og derfor uten opphør
tilstreber botferdighet og fornyelse.»

Sentrum for den økumeniske beve-
gelse kan bare være Kristus selv, og
derfor kan enheten av alle kristne i
den ene Kristi kirke aldri bety én kir-
kes seier over andre, men Kristi seier
over våre splittelser, ved vår omven-
delse til Ham. Det er i denne forstand
at konsilet har vakt et stort håp hos
oss, men som allikevel bare er en «ny
begynnelse», og ikke en epilog. Ja,
konsilet er endog blitt karakterisert

som «en liten begynnelse på en begyn-
nelse». For å fremme enheten må vi
være villige til å ofre vår stolhet og
vår selvtilfredshet, og erkjenne at vi
alle har noe å lære av hverandre.

Til slutt reiste pater Tucci spørs-
målet om det kan tenkes at den ro-
mersk-katolske kirke vil søke om å bli
medlem av Kirkenes Verdensråd, og
svarte at ifølge såvel katolske som
ikke-katolske eksperter mening er de
vanskeligheter som kan komme av det
katolske kirkesyn her ikke uovervin-
nelige. De virkelige hindringer for en
slik deltagelse er i dag først og fremst
av psykologisk og praktisk karakter.
En luthersk teolog har således uttalt,
at spørsmålet om den katolske kir-
kes medlemskap av Verdensrådet «an-
går ikke i første omgang Rom, men de
ikke-katolske kirker». Samtidig er det
klart, hevdet pater Tucci, at hvis Kir-
kenes Verdensråd ville innta det
standpunkt at den katolske kirkes
medlemskap er uønsket både av kirke-
lige, psykologiske og praktiske grun-
ner, ville konsekvensen bli at det ble
en ikke-romersk institusjon som ikke
lenger ga plass for en dialog på like
fot, og dermed fornektet sitt eget for-

DRAMMEN

Drammens malerforretning

Tif. 83 39 16 - 83 33 32

Inneh. Asbjørn Gundersen

GUSTAV THIELEMANN

Pølse- og hermetikkfabrikk

Tif. 83 41 84 - DRAMMEN

American Foto

SPECIALFORRETNING I FOTO OG RAMMER

Engene 4 - Tif. 83 11 45

Filial: Tollbodgt. 16 - Tif. 83 65 65

TYRILYS 1/3 TYRI FABRIKKER

Drammen

Har ogs landets eneste bivokspresseri

GUSTAV BØHM & SØN A/S

Bakeri og Konditori

Drammen

ARENDAL

OLAV SLAATTENE

Blomsterforretning. Begravelsesbyrå

Tif. 21 958
Havstad, Arendal

ADEL ELLEFSEN

Aut. Installasjonsforretning

Tif. 21 756 - Arendal - Tif. 22 460

J. E. PEDERSEN & CO. A/S

Arendal

Kjøttforretning

Tif. 2360

MØRLAND-SKO

Tif. 22 802

Selvvalgforretning

BYGGMESTER HANS NILSEN

Neset 362
Arendal
Tif. 22 647

SHELL — ARENDAL

TELEFONER:
Kontor 22 013
Anlegget 21 848

mål. Han håpet derfor at utviklingen ville gå i retning av at vi søker å gjøre alt det i fellesskap som vår samvittighet ikke byr oss å gjøre hver for oss, og at det vil lykkes denne generalforsamling å utvide de økumeniske grenser. Måtte den føre alle kristne til en fornyelse, til en ny livsstil, som kan overbevise en skuffet og skeptisk verden om sannheten av Guds løfte: «Se, jeg gjør alle ting nye».

Pater Tuccis foredrag ble påhørt i åndeløs stillhet, og da han sluttet bruste applausen mot ham. Det var tydelig at her var det blitt sagt ord som ble forstått og mottatt. Det som skjedde var jo i virkeligheten at her ble det 2. Vatikankonsils budskap fremført på Kirkenes Verdensråds 4. generalforsamling.

Efter de første dagers innledende foredrag gikk så generalforsamlin-

gen over til arbeidet i de forskjellige seksjoner og komiteer, og her skjedde det en episode som det norske folk fikk kjennskap til gjennom kringkastingen og som fortjener å nevnes som eksempel på den fruktbare dialog som nu er innledet. I seksjonen som behandler kirken og den kristne misjon fremla den norske professor O. G. Myklebust, på de nordiske delegaters vegne, et alternativt forslag til en ut-

talelse. Under diskusjonen om dette viste det seg at det beste og klareste innlegg til fordel for de norske delegaters syn kom fra den romersk-katolske observatør. Det må sies å være noe nytt, og gledelig nytt, at en professor fra vårt hjemlige Menighetsfakultet støttes opp av en katolsk teolog! På såvel det lokale som internasjonale plan skjedde det faktisk kirkehistorie i Uppsala.

OSLO

E. Sunde & Co. Rørleggerbedrift A/s

VARME- SANITÆR OG SPRINKLERANLEGG

C. Tennant Sons & Co. A.s

Tollbodgaten 27 - Oslo - Telefon 42 18 94

OSLO

T. S. JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRÅ

Ullevålsvn. 1 - Oslo

Tlf. 20 79 06 - 20 79 05

Privat 55 77 87 - 69 43 72

Byggevarer - Beslag - Ovner
Verktøy - Fliser - Linoleum
Tapeter - Farvehandlervarer
Kjøkkenutstyr

THIS & CO. A/S

Haakon VII's gt. 1, Oslo

Sentralbord 41 77 30

NORENBERG & CO. A.S

MARGARINFABRIKK

OSLO

Leverandør av den bekjente
«NOCO» margarin

SØREN HANSSEN
Kolonialforretning

Langes gt. 6 - Oslo
Telefon 20 37 24

THRONSEN & CO.
BOKTRYKKERI

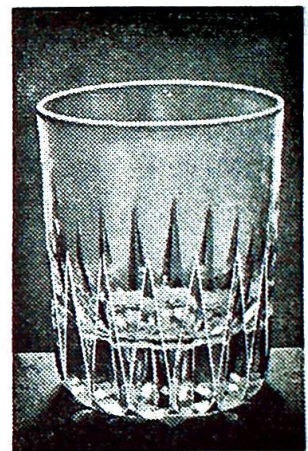
Bernh. Getzgate 3 b, Oslo
Telefon 20 40 02 - 20 70 02

TÅSEN BOK- OG PAPIR A/S
ERLING THORNE

Kaj Munks vei 41, Oslo 8
Tlf. 23 02 40

Et godt tilbud!

«On The Rocks» glasset
„Portafino“

Laget av tindrende klart glass.
Lekkert i utførelsen og stø i formen.

Et alle tiders all-round glass.
Pris pr. stk. kr. 3.50.

Vi sender over hele landet mot postoppkrav.

Oralligani

Stortingsgt. - N. Slottsgt.
Vikaterrassene

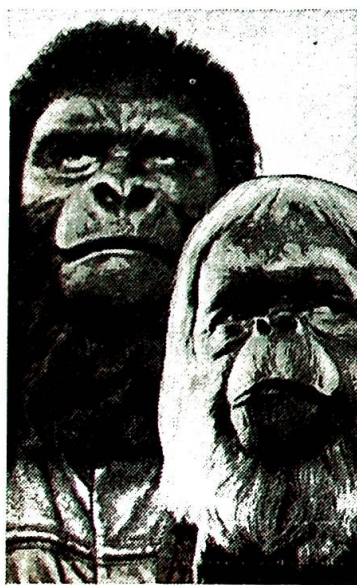
OBS: Bestilling på abonnement, annonser, og henvendelser vedrørende adresseforandring, kontigent o.l. bes vennligst rettet til bladets ekspedisjon: St. Olav Bokhandel, Akersveien 5, Oslo 1. Tlf. 20 72 48.

Etterslett

Et betydelig arbeide på ettersommeren: Franskmannen *François Truffauts* drevent dyktige thriller «Brud i sort». Truffaut, som huskes best for sin selvbiografiske guttefilm «På vei mot livet», er en stor beundrer av den engelsk-amerikanske gyserens store mester *Alfred Hitchcock*. «Brud i sort», med en gåtefull og farlig *Jeanne Moreau* som moderne hevnegudinne, viser at Truffaut er en disippel som ikke bare kjenner sin mesters stil til bunns, men tildels også overgår sitt forbilde.

Grotesk *science fiction* er «Apeplaneten», bygget på en bok av *Pierre Boulle*, som også skrev historien bak ett av etter-

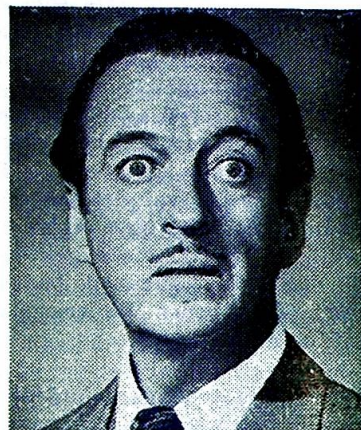

Fra filmen APE-PLANETEN
Apenes storinnsvisitor!

krigstidens ypperligste filmverk, «Broen over elven Kwai». Det gode navn bør ikke narre noen — denne filmen har knapt noen interesse ut over trick-fotograferingens og maskeringens begrensede kunst. *Charlton Heston* spiller en romfarer som med to kamerater lander på en tydeligvis fjern planet, fjern ikke bare i rommet, men også i tiden. Planeten (opp-

takene er gjort i Utah's golde og forvridde ørkenlandskap) er befolket av aper og mennesker, med den lille forskjell fra jorden, at apene har utviklet en høy kultur og underlagt seg — vel, planeten — mens menneskene holdes som husdyr, stoppes ut, vises i dyrehaver, er gjenstand for viviseksjon osv. I en bok kan en muligens redde en så overanstrengt idé. I filmen blir det bare ufrivillig komisk. Gorillaer og sjimpanser fører «lærde» diskusjoner på bredt amerikansk, her er tilogmed en ortodoks «apereligion» som er «apevitenskapens» reaksjonære motstander. Som satire kunne det vært morsomt, men det ville krevd ca. 65 % mer intelligens enn regissøren *Franklin J. Schaffner* har lagt inn i oppkoket. Leder-sjimpansenes påfallende fremskritt-fiendtlighet får en bastant forklaring i filmens slutt-poeng: I et «forbudt» område på planeten finner *Charlton Heston* ruinene etter en atombombe-eksplosjon, og midt i dem: Et bruddstykke av den amerikanske frihetsstatue! Tyngre kan en visst ikke bli på labben.

Ellers har vi fått den elegante skotske komedianten *David Niven* i to utgaver. En ny-utsendelse av *Jules Vernes* «Jorden rundt på 80 dager» viser ham som den britiske eksentriker *Phileas Fogg*, og med den festlige meksikanske komikeren *Cantinflas* som hans kvikke tro-tjener *Passepartout*. Det er storartet fotografert eventyr for eventyrets skyld — en teknisk fremragende kombinasjon av vid-kamera og helikopter under opptakene. I *Fielder Cooks* «Stork på avveier» møter vi igjen *David Niven*. Med *Deborah Kerr* former han kanskje filmens mest kultiverte lyst-spill-par i dag. Her dessverre over et emne som visst er ment å være «dristig», men som tross spenstig spill og iscenesettelse bare virker smakløst og udelikat. En forvirrings-komedi over prevensjons-piller

David Niven — elegant i uelegant film.

som med kjedereaksjoner i to familier forveksles med aspirin, og ender i den almene, ufrivillige fruktbarhet, er ikke akkurat kresen humor. Moral eller umoral — allerede psykologisk virker den som et bomskudd. Som forsøk på å anvende film-komikken i en ny og uprøvd genre, må det visst betegnes som en *negative test*.

FÅR VI DEN?

Til høsten sendes det ut en halv-dokumentarisk film over pave Johannes XXIII's liv, der de «utfyllende» partier spilles, eller snarere formidles (bl. a. ved direkte lesning fra pavens «En sjels dag-bok») av den kjente amerikanske film-skuespilleren *Rod Steiger*, som vant årets «Oscar»-pris for politimesteren i «Natten var het». Pavefilmen heter «Det kom en mann» (ved navn Johannes) og er en fransk-italiensk *co-production* som er skapt av den italienske regissøren *Ermano Olmi*.

Noe for Norge?

brm.

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Ansvarshavende redaktør: Åge Rønning.

Faste medarbeidere: Hallvard Rieber-Mohn O.P., Bitten Sand, Helge Erik Solberg, Gunnar Magnus og Jan Cato Mollestad.

Redaksjonens adresse: Akersveien 5, Oslo 1, telefon 20 72 26.

Redaktøren privat 28 01 04.

Ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo 1.

Kontortid 9—16. Lørdag 9—14. Telefon 20 72 48.

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene). Kr. 25 pr. år, kr. 12.50 pr. ½ år. Utlandet kr. 30.

Annonser: 10 dager før utg.dagen. 24 nr. årlig. - Postgiro 204 648.